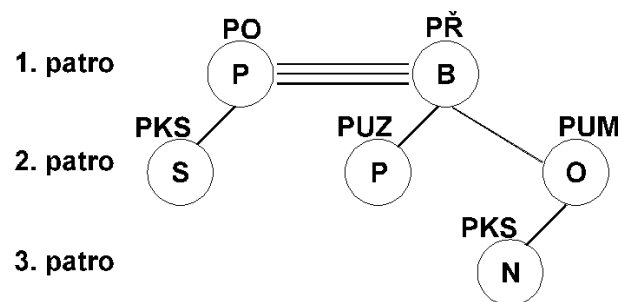

Graf skladebného rozboru věty

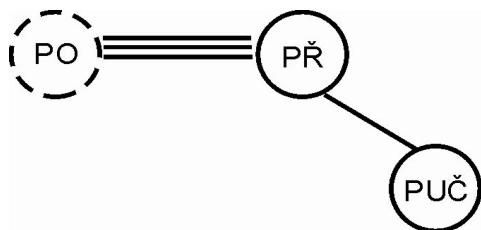
Existuje několik způsobů grafického zápisu větného rozboru.
Předkládaný způsob se pokouší o co největší jednoduchost a přehlednost.

Příklad: Starý pán se pomalu belhal do nedalekého obchodu.

Jednotlivé větné členy jsou zastoupeny pouze počátečními písmeny slov. „1. patro” je vyhrazeno základní skladebné dvojici, jejíž zvláštní skladebný vztah je vyjádřen trojitou čarou (v případě nevyjádřeného podmětu se jeho „bublina” nakreslí čárkovaně). „2. patro” obsahuje větné členy závislé na podmětu a přísudku. „3. patro” zachycuje členy závislé na slovech z „2. patra” atd.

Mluvnická závislost je vyjádřena „vyšším” umístěním řídicího větného členu (proto je třeba dodržovat vodorovnou úroveň „pater”). Slovosled věty získáme při postupu od leva (pořadí slov následuje tak, jak postupně „narážíme” na „bubliny” bez ohledu na „patra”). Následujícímu grafu může odpovídat např. věta:

Přijeli jsme včera. (PO je nevyjádřený)

Souvětí souřadné a podřadné

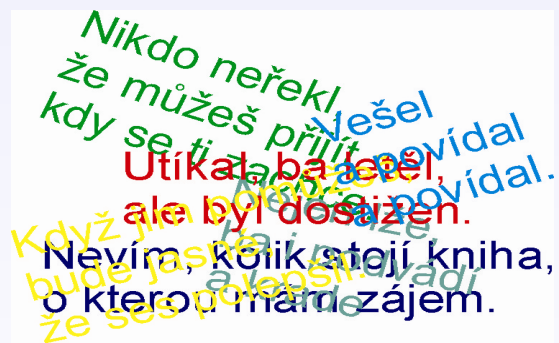
věta hlavní (H) - není mluvnicky závislá na jiné větě

věta vedlejší (V) - je mluvnicky závislá na H nebo větě řídicí; vyjadřuje její některý větný člen

věta řídicí - závisí na ní jiná věta; VR může být H i V

souvětí souřadné - spojení alespoň dvou H a libovolného počtu V

souvětí podřadné - spojení jedné H a libovolného počtu V

Věty vedlejší

Jsou stejného druhu jako větné členy: podmětné, přísudkové, pří-vlastkové, předmětné, příslovečné.

Poznámka - dle akademické mluvnice čj z r.1986 se doplněk již ne-určuje; nehovoříme proto ani o doplňkové větě.

podmětná

vyjadřuje podmět (PO) své věty řídicí (Není třeba, abys tam šel. Záleží na tom, jak se co dělá.)

přísudková

může vyjadřovat pouze jmenný přísudek (PŘ) věty řídicí (Obloha byla, jako by ji vymetl.)

přívlastková

vyjadřuje přívlastek (PK) věty řídicí, do které bývá často vložena (Dům, který postavil děda, mám rád.)

předmětná

vyjadřuje předmět (PT) věty řídicí (Chtěl jsem vědět, kdo to celé způsobil. Oznámili, že vlak má zpoždění.)

příslovečná

vyjadřuje přísl.určení (PU) věty řídicí; rozeznáváme řadu druhů: místní, časová, způsobová, příčinná, účelová, podmínková, přípustková (Vrátil se tam, kde vyrostl. Počkám, dokud nepři-jdeš. Udělal to lépe, než jsem čekal. Pomohl jsem mu, protože si to zasloužil. Chodím do školy, abych se vzdělávala. Když mu pomůžeš, uděláš mu radost. Ačkoli byl starý, hodně pracoval.)

Poměry vět hlavních

1) slučovací

obě věty jsou rovnocenné (spojovací výrazy např.: a, i, také, též, ani, pak); Lže i krade.

2) stupňovací

druhá věta je důležitější (ba, ba i, dokonce i, nejen - ale i); Lže, ba i krade.

3) odporovací

druhá věta odporuje první (ale, avšak, však, jenže, leč, než, nýbrž, a přece, sice - ale); Lže, ale nekrade.

4) vylučovací

jedna věta vylučuje platnost té druhé (nebo, anebo, či, buď - buď, buď - anebo) Bud' pracuj, nebo jdi pryč.

5) příčinný

druhá věta vyjadřuje příčinu (neboť, vždyť, totiž) Museli jsme odejít, protože se dalo do deště.

6) důsledkový

1. věta vyjadřuje příčinu, 2. důsledek (proto, tudíž, a tak, a proto, a tedy) Začalo pršet, a tak jsme odešli.

Poznámka - věty hlavní oddělujeme čárkami, výjimku tvoří slučovací poměr vyjádřený spojkami. (Milan četl, mluvil a kreslil.)

Graf souvětí

a) podřadné

Jana řekla, že přijde, když to jen trochu půjde.

b) souřadné

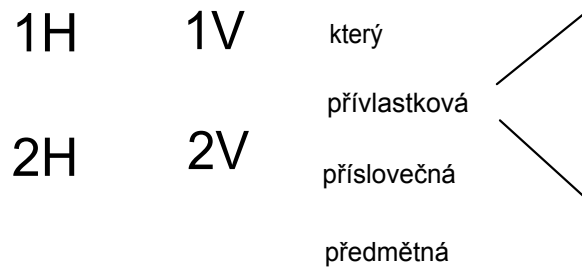
Honza zpívá a hraje na kytaru, ale moc mu to nejde.

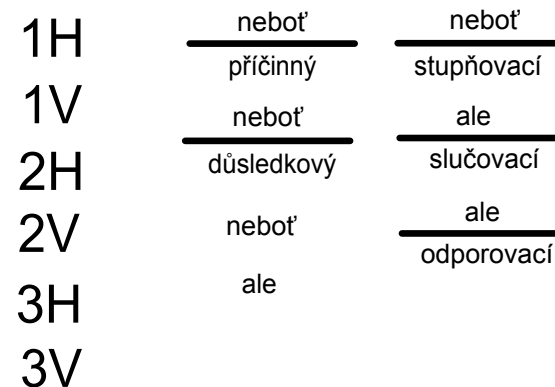
Graf souvětí

Vytvoř graf souvětí (použij připravené části grafu /některé jsou nadbytečné/)

Mám velice rád dům, který postavil dědeček.

Bylo obtížné přijít, neboť hustě sněžilo, ale chtěl splnit slib.

Urči druh souvětí

Check - vyhodnocení, Solve - správné řešení, Reset - nový začátek testu

The interface is a teal-bordered window. At the top, there is a menu bar with four buttons: 'Edit', 'Check', 'Reset', and 'Solve'. To the right of the menu is a circular help icon with a question mark. The main content area is white and contains two yellow rounded rectangles, each with a black border. The left one contains the text 'Nejen lže, ba i podvádí a krade'. The right one contains 'Nikdo neřekl, že můžeš přijít, kdy se ti zachce.' Below each text box is an empty white rounded rectangle for input. At the bottom of the window, there are two teal buttons: 'souřadné' on the left and 'podřadné' on the right.

Urči druh souvětí

Klepni na souvětí, začne rolovat a uvidíš celý text.

Check - vyhodnocení, Solve - správné řešení, Reset - nový začátek testu

The interface is a rectangular window with a brown border. At the top, there are four buttons: 'Edit', 'Check', 'Reset', and 'Solve', followed by a circular help icon with a question mark. The main area is a grid with two columns: 'Souřadné' (Coordinate) and 'Podřadné' (Subordinate). Below the grid is a row of eight buttons, each containing a conjunction and an ellipsis: 'Mlčel, neb ...', 'Až budeš p ...', 'Napiš, jak ...', 'Zdá se, že ...', 'Řekni, kdy ...', 'Neslíbil n ...', 'Psal a četl.', and 'Věc, ktero ...'.